

FAMILIER MED BARN MED STORE OG SAMMENSATTE BEHOV SOM VARER OVER TID

Veiledning og kommunikasjon på familiens premisser

Denne veilederen er utformet i samarbeid med foreldre som har barn med store og sammensatte behov og som har mange års erfaring med kommunens tjenestetilbud. Veilederen beskriver målbilder for hvordan veiledning og kommunikasjon tilpasses familiens behov.

Når behovene er store og sammensatte, er det ekstra viktig at fagpersoner i ulike tjenester samarbeidet godt både med familiene og andre tjenesteytere.

Veilederen gjelder for fagpersoner i alle kommunale tjenester som gjennom sitt arbeid kommer i kontakt med familier med barn med store og sammensatte behov.

Veilederen er delt inn i 3 målbilder:

Målbilde 1 handler om oppstart av samarbeidet mellom kommunen og foreldrene. Denne oppstarten kan tegne seg svært ulikt, avhengig av om barnet får en diagnose ved fødsel eller om symptomer og diagnose kommer senere. I denne fasen peker veilederen på hvem i kommunen barn og foreldre kommer i kontakt med og hva deres oppgaver er.

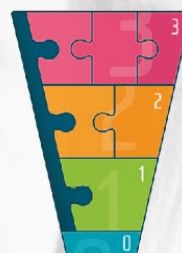
Målbilde 2 har overskriften *kommunikasjon på familiens premisser*. Denne fasen starter når det er etablert en forståelse av at barnets behov er store og sammensatte og vil vare over tid. Både barnet, søsken og foreldre har behov som må ivaretas, og det er kommunens oppgave å kartlegge behov, iverksette, koordinere og evaluere tiltak.

Målbilde 3 handler om de viktigste overgangene i barnets oppvekst; fra oppstart i barnehagen til å fylle 18 år og etter hvert bo for seg selv. «Alle overganger er vanskelige», forteller foreldre. Nettopp da er det viktig at kommunens medarbeidere gjør overganger trygge og forutsigbare for barna og foreldrene.

BTI

Bedre tverrfaglig innsats
Alle barn og unge skal få den støtten de trenger for å ha det bra hjemme, i barnehagen, på skolen og i fritiden.

1

OPPSTART SAMARBEID KOMMUNE OG FORELDRE

INNBYGGERSTEG

Oppdage / bli oppdaget

»Jeg / vi er urolig og bekymret for barnet mitt

BEHOV

»Jeg / vi trenger å oppleve at jeg blir trodd og tatt på alvor»

«Møt oss med respekt, raushet og et positivt menneskesyn»

Vente på diagnose, saksbehandling

«Jeg trenger veiledning nå»

«Vi som foreldre trenger at kommunen henvender seg til oss begge to.»

Barnet har fått diagnose

«Jeg er ny i kommunen»

«Vi har et nyfødt barn som har medfødt diagnose»

«Vi har vært bekymret lenge, nå har vi fått svar»

KOMMUNENS
OPPGAVE

Ta innbyggers bekymring på alvor

Helsesykepleier/ barnehagepedagog/ fastlege skaffer en så god oversikt som mulig over barnets utvikling.

Den som fanger opp bekymring har ansvar for å avklare og eventuelt handle.

Fastlege henviser til spesialisthelsetjeneste

Aktuelle spørsmål:
Hva er det vi ser, hører og observerer som skaper bekymring?

Verktøy
[Handlingsveileder BTI](#)
[Undringsnotat](#)
Kartleggingsverktøy i tjenestene

Tilrettelegge ut fra behov

Henviser til **PPT** for sakkyndig vurdering ved behov for spesialpedagogisk hjelp hjemme, i barnehagen eller i skolen

Vurderer behov for hjelp fra **fysio/ergoterapeut**

Det er **pedagogisk fagteam** og **skolen** som fatter vedtak om spesialpedagogisk hjelp på bakgrunn av anbefalinger i sakkyndig vurdering. (Avhenger ikke av diagnose)

Et vedtak om spesialpedagogisk hjelp omfatter alltid veiledning av foreldre

Verktøy:
[Handlingsveileder BTI](#)
[Tjenesteoversikt](#)
[Spesialundervisning og PPT](#)

Samtale, støtte og veilede

Helsestasjonen får tilsendt epikrise / barnets journal for barn 0-6 år. **Fastlegen** mottar epikrise for alle barn.

Helsesykepleier møter familien hjemme eller et annet valgt sted og danner seg et inntrykk av familiens situasjon, og setter i kontakt med relevante tjenester

Hjelper å komme i kontakt med andre foreldre i samme situasjon

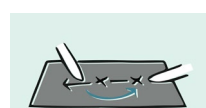
- Facebook-gruppe finnes
- Tips om andre i nærmiljøet

Aktuelle fagpersoner er med i tilbakemeldingsmøter med **HABU**

Aktuelle spørsmål:
Hvem følger opp familien og inviterer aktuelle ressurspersoner og tjenestekontor til møte når familien er klar?

Verktøy:
[Stafettholder](#)

2 KOMMUNIKASJON PÅ FAMILIENS PREMISSE

INNBYGGERSTEG

Kartlegge familiens situasjon

«Vi trenger informasjon om tjenester og muligheter tilpasset vår situasjon»

BEHOV

«Vi vil slippe å fortelle det samme igjen»

«Vi vil ha en kontaktperson vi kjenner»

Ivareta behovene til alle i familien

«Vi ønsker å fortsette å jobbe»

«Vi sørger ulikt»

«Vi som er søsken trenger å bli sett og regnet med. Og vi trenger foreldrene våre»

«Ikke omtal oss som «bruker»
- kall hver av oss ved navn»

Plan på kort og lang sikt

«Alle overganger er krevende.»

«Jeg kvier meg for å be om hjelp»

«Vi har behov for justere planen etter hvert som vi lærer hva som går, og ikke går»

«Vi går i konstant krisemodus»

KOMMUNENS OPPGAVE

Lytte, kartlegge og legge en plan

Når familien selv ønsker: Kontakter

Tjenestekontor for barn og unge som

- Har erfaring og trygghet fra arbeid med familier i samme situasjon.
- Er beredt til å finne svar på det familien lurer på
- Foreslår å legge en plan
- Avklarer behovet for koordinering

Anbefaler at det så tidlig som mulig utarbeides en Individuell Plan (IP) og søkes koordinator IP for barnet.

Aktuelle spørsmål:

- Hvilke ressurser finnes i familien?
- Hvilke behov for bistand har hver og en i familien nå og framover?
- Hvem koordinerer innsatsen?

Verktøy:

[Tjenestekontor](#)
[Samtykkeskjema](#)
[Individuell plan \(IP\)](#)

Koordinere ressurser og iverksette tiltak

Pedagog / helsesykepleier som kjenner søsken som er pårørende, snakker om hva de trenger for å ha det bra hjemme, i barnehage/skole og på fritiden.

Helsepersonell inviterer søsken med i behandling og tiltak. La dem bli inkludert og anerkjent.

Avklarer hva kommunen forventer av foreldre – og hva foreldre kan forvente av kommunen.

Er oppmerksom på å ikke gi falske forhåpninger, og overbringer evt. avslag med respekt

Kommunen tar hensyn til:

- lov om likeverdige tjenester
- tilgjengelige ressurser

Aktuelle spørsmål:

- Hvem følger opp søsken?

Verktøy:

[Barn som pårørende](#)
[Tjenesteoversikt](#)

Evaluere, justere tiltak og ressurser

Koordinator planlegger i innbyggerens tempo. Skaper trygghet for framtiden.

Begynner tidlig å snakke om avlastning og alternativer når barnet vokser opp og etter hvert skal flytte hjemmefra.

Er tydelig på at det er greit å si ifra om noe er vanskelig.

Gjør endringer i planen når det er behov

Er tilgjengelige for familien. Ivaretar respekt i dialogen

Aktuelle spørsmål:

- Hva forventes av koordinator IP?
- Hva vil det si å være tilgjengelig for familien?

Verktøy:

[Individuell plan \(IP\)](#)
[Koordinator IP](#)
[Tjenesteoversikt](#)

3 GODE OG TRYGGE OVERGANGER

INNBYGGERSTEG

Oppstart barnehage

"Vi trenger forutsigbarhet"

"Vi trenger å være trygge på at barnet vårt blir ivaretatt"

BEHOV

«Vi dras mellom jobb og oppfølging av barnets behov, behandlinger og avtaler»

Skolestart

"Vi trenger trygghet for at barnet vårt blir ivaretatt"

"Vi er ulike på når vi ønsker ordinær skole eller ressurscenter.»

«Det kan fort oppleves at barnet vårt ikke er ønsket noe sted hvis skolen presser på for å søke ressurscenter – og søknaden avslås»

Avlastning

"Vi kvier oss for å søke avlastning»

«Vi føler det er høyere terskel å søke avlastning i institusjon enn privat»

"Hjelp oss å se hva vi som familie trenger og hva avlastning kan bidra til"

KOMMUNENS OPPGAVE

Forberede oppstart barnehage

Helsestasjon innhenter samtykke til å samarbeide med stab barnehage ved søknad om barnehage.

Barnehage, foreldre og aktuelle fagpersoner avklarer:

- ✓ nødvendige tilpasninger i barnehagen.
- ✓ Kompetanse i personalet.
- ✓ hvordan introdusere barnet for barnegruppa og foreldregruppa?
- ✓ Ev. henvisning til PPT
- ✓ Behov for å kontakte tjenestekontoret for å søke tjenester /stønader

Aktuell spørsmål:

Hvilke tjenester har en rolle? Hvem koordinerer samarbeidet?

Verktøy

[Samtykkeskjema](#)
[Referatmal BTI](#)
[Stafettholder](#)
[Koordinator IP](#)

Forberede overgang Barnehage – skole og SFO

Mål: Inkludere flest mulig barn faglig og sosialt i felles-skapet gjennom det ordinære pedagogiske tilbudet

Skole sammen med foreldre og barnehage og PPT forberede:

- ✓ nødvendige tilpasninger i skolen.
- ✓ kompetanse i personalet.
- ✓ hvordan barnet best inkluderes sosialt og faglig i fellesskapet.

Dersom ressurscenteret vurderes er vi oppmerksom på å ikke gi falske forhåpninger, og overbringe evt. avslag med respekt

Kommunen tar hensyn til:

- lov om likeverdige tjenester
- tilgjengelige ressurser

Aktuell spørsmål:

Må samtykke fornyes?

Verktøy:

[Rutine for overgang fra barnehage til skole og SFO](#)

Forberede avlastning

Koordinator IP

Har som rutine å snakke om avlastning tidlig.

- ✓ Anerkjennelse at dette er en vanskelig prosess for foreldre
- ✓ Privat avlastning
- ✓ Framsnakke hva avlastning i institusjon kan innebære (Foreldre som har tilbud i dag vektlegger, venner og mulighet for akutthjelp)
- ✓ Skape trygghet for at barnet blir ivaretatt på en god måte.
- ✓ Gi mulighet for barn og foreldre å teste Fagerheim ved å låne leilighet.

Aktuelle spørsmål:

Hva er viktig for barnet og familien?

Verktøy:

[Avlastning infoside](#)

3 FORBEREDE OVERGANGER

INNBYGGERSTEG

Ungdomsskole

«Vi trenger å føle at barnet vårt er velkommen selv om det krever større tilpasninger fra omgivelsene»

«Jeg må vite hvem jeg skal kontakte hvis jeg trenger hjelp»

Videregående skole

«Dette er en særlig krevende overgang.»

«Forbered oss på hva denne overgangen innebærer»

18 år (og etter hvert) i egen bolig

«Vi trenger hjelp til å se muligheter videre med tanke på

- tilhørighet og fellesskap utenfor hjemmet,
- flytte hjemmefra.

«Vi er eldre, mer slitne og orker ikke kjempe så mye som før.»

BEHOV

KOMMUNENS OPPGAVE

Forberede overgang til ungdomsskole

Mål: Inkludere flest mulig barn faglig og sosialt i fellesskapet gjennom det ordinære pedagogiske tilbudet

Skole sammen med foreldre og PPT forbereder:

- ✓ nødvendige tilpasninger i skolen.
- ✓ Kompetanse hos personalet.
- ✓ Hvordan barnet best inkluderes sosialt og faglig i fellesskapet.

Dersom ressursenteret vurderes er vi oppmerksom på å ikke gi falske forhåpninger, og overbringe evt. avslag med respekt

Kommunen tar hensyn til:

- lov om likeverdige tjenester
- tilgjengelige ressurser

Aktuell spørsmål:
Må samtykke fornyes?

Verktøy:
[Samtykkeskjema](#)

Forberede overgang VGS

Skolen starter prosessen tidlig for å legge til rette for god overgang til videregående skole (VGS)
Koordinator bidrar

Kommunen sammen med VGS inviterer til årlige orienteringsmøter med tema:

- ✓ Tilrettelegging av VGS for ungdom med nedsatt funksjonsevne
- ✓ Hva foreldre må planlegge ved overgang til VGS.
- ✓ Hvilke tilbud som må etableres på ny
- ✓ Etter skoletid -tilbud

Vurderer behov for
– individuell plan IP
– oppdatering av IP

Koordinator melder behov for bolig til Tjenestekontor på et tidlig tidspunkt, settes på liste

Aktuell spørsmål:
Må samtykke fornyes?

Verktøy:
[Samtykkeskjema](#)

Forberede botilbud

NAV og **VGS** informerer om muligheter og begrensninger knyttet til

- ✓ Uføretrygd
- ✓ Husbankens virkemidler
- ✓ Tilrettelegging ved flytting

Veileder om hvilke alternativer som finnes med tanke på

- ✓ Bolig
- ✓ fritidstilbud
- ✓ avlastning for voksne
- ✓ juridisk bistand

Servicekontoret på Rådhuset veileder i bruk av offentlige portaler

Aktuelle spørsmål:
- Hvilke tjenester blir de viktigste å samarbeide med framover ut fra behovene som nå oppstår?

Verktøy:
[Samtykkeskjema](#)